

[Hans Hansen.]

samme Maade, som da det socialdemokratiske Parti begyndte i Halvfjerdserne; da spaaede man det Død og Undergang, og paa samme Maade spaar man nu Retsforbundet Død og Undergang. Men det var vist ikke, fordi man var Socialist, at man den Gang i saa stort Tal gav Tilslutning til Socialdemokratiet, men det var, fordi man følte, at der var noget, der var galt, noget, der var Uret. Og den Situation, de Arbejdsvilkaar, som er skabt for Retsforbundet af de politiske Partier, har jeg ingen Grund til at beklage mig over. Den eneste Maade, man kan standse Bevægelsen paa, det er ved at skabe et Samfundssystem saaledes, at dette Krav kan overflødiggøres. Men det skulde kun glæde mig, hvis det ærede Medlem vilde række Haanden til en saadan Udvikling.

Det ærede Medlem sagde paa en meget morsom Maade, at der var vist nogen, der troede, at Grundskylden, det var noget, man skulde have, det var ikke noget, man skulde betale. Men det beror blot paa en Fejl i det ærede Medlems Opfattelse, for det er virkelig noget, man skal have. Man faar mere Lettelse i sine Skatter, end man kommer til at betale i Grundskyld, og derfor faar man noget. Det er man ogsaa fra alle Sider klar over og har været klar over i mere end 25 Aar. F. Eks. var Husmændenes Køge-Resolution fuldkommen paa det rene med, at kunde man afløse den nuværende Beskatning med en Grundskyld, saa vilde langt den overvejende Del af de nuværende Landbrugere faa noget i Stedet for at blive af med noget. Noget andet er, at nogle store Proprietærer og Godsejere her i Landet, ca. et Par Tusinde, dem med 12 Tdr. Hartkorn og derover — der for øvrigt har lige saa meget som samtlige 150 000 Husmænd —, de vilde faa samme Vilkaar, samme Tilbud: enten at gaa ned til et saa lille Areal, at de kunde faa lige saa store Fordele som Husmændene, eller ogsaa at betale den forøgede Udgift, som Grundskylden vilde medføre for dem. Men hvis man vil have den Fordel, der ligger i at faa afløst paa de Vilkaar, som Husmændene har, saa kan netop de Herrer, der har de store Arealer, opnaa de samme Fordele. Hvis det ærede Medlem ikke kan forstaa den Betragtning, saa vil jeg sige, at saa er det godt, der ikke er Intelligensprøve for at komme ind paa Rigsdagen, for saa tror jeg nok, der er mange, der vilde falde igennem.

Saa kom det ærede Medlem i sine Slutningsbemærkninger ind paa, at det nok vilde gaa saadan, at man indsaa, at den Vej,

man var begyndt at gaa, over til Retsforbundet, var en Blindgyde, og at man nok vilde vende tilbage igen. Ja, hvis de Betingelser kan opfyldes og vort Samfundssystem kan indrettes saadan, at der kan blive Mulighed for Borgerne for at klare sig selv, saa er Spørgsmaalet slet ikke, om det skal hedde Retsstat eller ikke; vi mener blot ikke, at det kan muliggøres paa anden Maade. Men hvis de Herrer vil overflødiggøre Bevægelsen, saa kommer de til at reformere. Det, der er i Vejen, det er, at man i Øjeblikket ikke kan udvide Systemets Rammer med Hensyn til Skatter, og saa melder Kravet sig udefra med en Styrke, saa det kun er et Tidsspørgsmaal i Virkeligheden, hvornaar Systemet bryder sammen. Spørgsmaalet er slet ikke, om vi skal ændre, men paa hvilken Maade Ændringen skal ske. Hvis vi vil have det Kaos, som det ærede Medlem Hr. Duborg taler om, ja, saa kan vi ganske rolig lade være med at foretage noget, saa har vi Kaos af sig selv. Det bliver ikke paa den Maade, som vi foreslaar, men det bliver maaske mere i Retning af en kommunistisk Udvikling.

Det ærede Medlem, der talte paa det radikale Venstres Vegne, det ærede Medlem Hr. Jørgen Jørgensen (Lejre), erklærede, at han i Teorien var enig i, at Samfundet og Fællesskabet skulde eje Jordrenten og Grundrenten. Det glæder jeg mig over, og det er ogsaa noget, som jeg gennem nogle Aar har vidst, at det ærede Medlem og jeg var enige i saa Henseende. Men naar det ærede Medlem siger, at Teorien om, at Samfundet, Fællesskabet, kun skal løse ganske bestemte Opgaver, og saa føjer til: som Grundskylden alene kan dække, saa bliver Spørgsmaalet i Virkeligheden kun dette, paa hvilken Maade man vil opfatte Fællesskabet. Det forekommer mig, at det ærede Medlem Hr. Jørgen Jørgensen har en ganske ejendommelig Opfattelse af Fællesskabet, en, hvad skal jeg sige, socialistisk Opfattelse. Det ærede Medlem tror ikke paa Frihed, men det er dog ganske klart, at det Fællesskab, som vi ønsker, det kan vi til enhver Tid selv skaffe. Mener det ærede Medlem, at vi skal være tvunget ind i Fællesskabet? Jeg benægter ikke, at der er visse Opgaver, som den enkelte ikke kan røgte og løse, men det er dog en ganske ejendommelig Opfattelse, den, der fremføres af det ærede Medlem, naar han ikke tror, at dette Fællesskab kan rejses, uden at det er tvungent Fællesskab. Hvis man ud fra den samme Opfattelse havde ønsket, at Staten i sin Tid oprettede Andelsbevægelsen, ja, saa er der vist ingen, der er i Tvivl om, at saa